

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2449/2020
15.10.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Добриле Страјина, Марине Милановић, Бранислава Босиљковића и Данијеле Николић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Александра Јасика, адвокат из ..., против тужених „Железнице Србије“ АД Београд, чији је пуномоћник Љиљана Попадић, адвокат из ... и АД за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“ Београд, ради накнаде штете за сменски рад, топли оброк и регрес, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2922/19 од 25.11.2019. године, у седници одржаној 15.10.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2922/19 од 25.11.2019. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2922/19 од 25.11.2019. године и пресуда Основног суда у Пожаревцу П1 46/17 од 06.05.2019. године у одбијајућем делу за накнаду трошкова за топли оброк и регрес и предмет се у том делу враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Пожаревцу П1 46/17 од 06.05.2019. године, првим ставом изреке, обавезани су тужени да тужиоцу на име накнаде штете за сменски рад, за период од фебруара 2014. године до јуна 2014. године, солидарно исплате појединачно наведене месечне износе у овом ставу изреке, са припадајућом законском затезном каматом од доспелости, до коначне исплате. Другим ставом изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезу тужени да му на име накнаде штете за топли оброк и регрес за период од фебруара 2014. године закључно са августом 2015. године, солидарно исплате појединачно наведене месечне износе у овом ставу изреке са припадајућом законском затезном каматом од доспелости, до коначне исплате. Трећим ставом изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена „Инфраструктура железнице Србије“ АД Београд да му на име накнаде штете за топли оброк и регрес за период од септембра 2015. године, закључно са јануаром 2017. године исплати појединачно наведене месечне износе у овом ставу изреке са законском затезном каматом од доспелости, до коначне исплате. Четвртим ставом изреке, обавезани су тужени да тужиоцу солидарно исплате трошкове парничног поступка у износу од

61.906,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде, па до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2922/19 од 25.11.2019. године, првим ставом изреке, одбијене су као неосноване жалбе тужиоца и тужене „Железнице Србије“ АД Београд и потврђена је првостепена пресуда у ставу првом изреке, у односу на туженог „Железнице Србије“ АД Београд и у ставовима другом и трећем изреке. Другим ставом изреке, укинута је решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу четвртом изреке првостепене пресуде и предмет у укинutom делу враћен првостепеном суду на поновни поступак.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права, с тим што је предложио да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, применом члана 404. ЗПП.

Тужени АД „Железнице Србије“ Београд је поднео одговор на ревизију тужиоца.

Чланом 404. став 1. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11, 87/18), прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија). Ставом 2. истог члана прописано је да о дозвољености и основаности ревизије из става 1. овог члана одлучује Врховни касациони суд у већу од пет судија.

Правноснажном пресудом одлучено је о захтеву тужиоца за исплату накнаде трошкова за сменски рад, исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора. Имајући у виду различиту праксу Апелационог суда у Крагујевцу о овом правном питању у односу на остале апелационе судове, као и у односу на правно схватање Врховног касационог суда изражео у предметима са идентичним правним и чињеничним стањем, када је у питању захтев за накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, то следи да у овом случају постоји потреба одлучивања о посебној ревизији, ради уједначавања судске праксе, са којих разлога су испуњени услови из члана 404. ЗПП и на основу чега је одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку применом члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11, 87/18) и утврдио да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био запослен код туженог АД „Железнице Србије“ Београд на основу уговора о раду од 05.02.2003. године, до 31.08.2015. године, када је по основу Анекса број 4 уговора о раду од 28.08.2015. године прешао на рад код туженог „Инфраструктура железнице Србије“ АД Београд (као послодавца следбеника) на послове „...“ у ОЦ за СП Анексом број 4 уговора о

раду од 28.08.2015. уговорено је и да запослени има право на зараду која се састоји од зараде за обављени рад и време проведено на раду, зараде по основу доприноса запосленог пословном успеху послодавца (награде, бонуси и сл.) и других примања по основу радног односа, у складу са Колективним уговором, шта се сматра зарадом и да се основна зарада запосленог утврђује на основу основне зараде, дела зараде за радни учинак и увећане зараде, а да се основна зарада запосленог утврђује као производ вредности радног часа, коефицијента посла утврђеног у прилогу 1 КУ и просечног месечног фонда часова рада од 174 часа, увећана за порезе и доприносе, да су елементи за утврђивање радног учинка, накнаде зараде, увећане зараде и друга примања запосленог утврђени Колективним уговором. У спорном периоду тужени у листама са обрачуном зарада тужиоцу нису исказивали новчани износ тражених накнада.

Тужилац тужбом тражи да му тужени солидарно исплате накнаду трошкова за сменски рад, исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора за период од 01.02.2014. године до 31.01.2017. године.

Нижестепени судови су одбили, као неосноване захтеве тужиоца за исплату трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора за тражени период сматрајући да су потраживања тужиоца неоснована, јер је тужиоцу у вредност зараде урачуната и накнада трошкова за сменски рад, исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора. Ово, јер су нижестепени судови сматрали да је чланом 118. ставом 1. тачком 5. и 6. Закона о раду прописано право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, али не и њихова висина, већ да је прописано да запослени има право на накнаду ових трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, па када колективни уговор и уговор о раду не утврђују висину накнаде ових трошкова исхране, већ општим актом одређују да се они урачунавају у цену радног часа, да запослени не може потраживати исплату новчаних износа по овим основама, јер нема одговарајућег колективног уговора, као општег акта за њихову конкретну реализацију. Осим тога, нижестепени судови су сматрали да утврђивање висине накнаде спорних трошкова применом Општег колективног уговора из 1995. године, а који није био на правној снази током спорног периода, није прихватљиво, јер представља повреду једног од основних начела правног поретка – начела временског важења закона (и других општих аката), због чега није било места усвајању опредељеног захтева тужиоца, јер током спорног периода накнада спорних трошкова није била уговорена ни уговором о раду, нити неким другим важећим актом на другачији начин од оног који је одређен у Анексу колективног уговора из 2006. године и Колективним уговором из 2015. године, а сама по себи чињеница да је тим општим актима уговорено право на накнаду спорних трошкова, тако што је укључено у цену једног радног сата, без номиналног опредељења истих, не значи да запосленима, па и тужиоцу нису исплаћени, и да тужиоцу није причињена штета.

Врховни касациони суд налази да се основано ревизијом указује да је побијана одлука донета уз погрешну примену материјалног права.

Чланом 104. ставом 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, 61/05. 54/09, 32/13), прописано је да запослени има право на одговарајућу зараду, која се утврђује у складу са законом, општим актом и уговором о раду. Чланом 118. ставом 1.

тачком 5. и 6. истог закона, прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, и то: за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора. Чланом 121. ставом 1. Истог закона прописано је да је послодавац дужан да запосленом приликом сваке исплате зараде и накнаде зараде достави обрачун.

У спорном периоду био је на снази Колективни уговор туженог од 30.11.2002. године ("Службени гласник РС" 84/02, 108/04, 112/08, 45/09, 70/10 и 46/11) са Анексом Колективног уговора од 26.07.2006. године ("Службени гласник РС" 4/06). Пре извршених статусних промена код тужене "Железнице Србије" АД усвојен је Колективни уговор ("Службени гласник Железнице Србије" број 4/15), којим је чланом 144. било прописано да ступа на снагу од дана објављивања у „Службеном гласнику Железнице Србије“, а да његове одредбе које се односе на обрачун и исплату зарада, накнаде зарада и других примања запослених да се примењују почев од 01.02.2015. године.

Анексом Колективног уговора туженог ("Службени гласник РС", бр. 4/06) чланом 2. промењен је члан 57. Колективног уговора и уговорено да запослени има право на зараду која се састоји од зараде за обављани рад и време проведено на раду, примања за исхрану у току рада и примања за регрес за коришћење годишњег одмора. Чланом 5. ставу 6. истог анекса промењен је члан 61. и уговорено да је у вредност једног радног часа из става 1. и 2. овог члана укључена месечна вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 накнаде регреса за коришћење годишњег одмора сведена на један радни час.

Чланом 57. ставом 1. Колективног уговора за ЈП „Железнице Србије“ АД („Службени гласник Железнице Србије“, бр. 4/15), чије се одредбе које се односе на обрачун и исплату зарада, накнаде зарада и других примања запослених примењују почев од 01.02.2015. године, прописано је да је у вредност једног радног часа укључена месечна вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 регреса за коришћење годишњег одмора сведена на један радни час.

Законом о раду запосленима је дато право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, а послодавцима је остављена могућност да својим општим актом или уговором утврде висину тих накнада и да их прикажу у обрачунској листи запослених. Анексом Колективног уговора из 2006. године и Колективним уговором из 2015. године регулисано је право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора кроз вредност једног радног часа, међутим, не може се утврдити који износ представља накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, с обзиром да ове накнаде нису одређене у номиналном износу, нити су у номиналном износу исказане у обрачунским листама за исплату зараде тужиоцу, због чега се не може прихватити закључак нижестепених судова да је тужиоцу накнада трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора исплаћена кроз вредност једног радног часа. Осим тога, висина накнаде трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, мора бити одређена у истом номиналном износу за све запослене, без обзира на њихову стручну спрему, радно место и коефицијент за обрачун и исплату зараде, па уколико би се прихватио

закључак нижестепених судова да је вредност ових трошкова урачуната у вредност једног радног часа, без одређивања висине накнаде у номиналном износу, тада висина накнаде трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора не би била иста за све запослене, већ би била у директној сразмери са коефицијентом радног места, што не би било правилно. Сходно наведеном могло би се закључити да је тужени у погледу исплате тражених накнада, законске одредбе примењивао на штету тужиоца.

С обзиром на то да је Законом о раду запосленима дато право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, а послодавцима је остављена могућност да својим општим актом или уговором утврде висину тих накнада и како Анексом Колективног уговора из 2006. године и Колективним уговором из 2015. године није утврђена висина спорних накнада, то тужилац, супротно закључку нижестепених судова, може потраживати накнаду према параметрима из раније колективног уговора правног претходника туженог, којим је утврђена висина спорних накнада.

Како због погрешне примене материјалног права нижестепени судови нису ценили правилност обрачуна и висину тражених накнада трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, то је чињенично стање остало непотпуно утврђено, због чега је Врховни касациони суд на основу члана 416. став 2. ЗПП одлучио као у изреци.

У поновном поступку првостепени суд ће утврдити чињенично стање имајући у виду примедбе из овог решења, а потом донети правилну и закониту одлуку.

Укинута је и одлука о трошковима поступка, с обзиром да иста зависи од одлуке о главној ствари.

**Председник већа – судија
Слађана Накић Момировић,с.р.**

За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић